

- dis. Cand. Sciences in Phys. education and sports: 24.00.02. Dnipro, 2014. 20p .;
6. Kolos OA Formation of motivation for physical culture and sports. Vinnytsia National Technical University UDC 796-048.65.
[https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.8\(128\).24](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.8(128).24)
7. Korzh N.L. Formation of students' value attitude to physical culture in the process of independent classes // dis. for the degree of Candidate of Science in Phys. education and sports. Dnipropetrovsk. 2016. 269 p .;
8. Korzan T., Smirnova L., Pavlos A., Zelikova T. Corrective influence on the state of psychophysiological functions of students in physical education by technologies of distance learning.
9. Krutsevych T., Malahova Zhanna Problems of reforms in the system of physical education of higher education institutions pg. 268 Sportyvnyi visnyk Prydniprovyia: scientific and practical journal. -Dnipro 2020 №1.
10. Malakhova G. Belkova T.O. (2020) Motivation of students with different levels of health to physical education classes // Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M.P. Dragomanova. -Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports). -2020. 8(128), 111-116.
11. Marchenko O. J., Ilchenko S.S. Gender features of formation of value orientations of youth physical culture. Proceedings of the XII International Scientific and Methodological Conference Kyiv .: NAU, 2017. P.72-74.;
12. Maevskiy M.I. Value orientations in the field of physical culture and sports of students of pedagogical specialties: author's ref. dis. Cand. Sciences in Phys. education and sports: 24.00.02. Dnipro, 2016. 20p .;
13. Moskalenko N.V. Theoretical knowledge as a basis for the formation of students' conscious attitude to the subject "Physical Culture" Scientific Journal of the National Pedagogical University. M.R. Dragomanova. K. 2015. Series 15: Issue 7 (33) Vol.1. P.550-554 .
14. Futorniy S. M. (2013). Problema defitsita dvigatelnoy aktivnosti studencheskoy molodezhi // Fizicheskoe vospitanie studentov. (The Problem of Deficit of Motor Activity of Student Youth) – №3. – S. 75–79.
15. Yeliseeva D. The use of modern information technology in physical culture and sports Sportyvnyi visnyk Prydniprovyia. 2018 №1. P.119;
Futorniy S. M. (2013). Problema defitsita dvigatelnoy aktivnosti studencheskoy molodezhi // Fizicheskoe vospitanie studentov. (The Problem of Deficit of Motor Activity of Student Youth) – №3. – S. 75–79. (in Russian).
16. Katharina Diehl, Katharina Fuchs, Katharina Rathmann, Jennifer Hilger-Kolb
Students' Motivation for Sport Activity and Participation in University Sports: A Mixed-Methods Study May 2018BioMed Research International 2018(3)
DOI:10.1155/2018/9524861;
17. Sáez, I.; Solabarrieta, J.; Rubio, I. Motivation for Physical Activity in University Students and Its Relation with Gender, Amount of Activities, and Sport Satisfaction.
Sustainability 2021, 13, 3183. <https://doi.org/10.3390/su13063183> .

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.12(144).26

Путров С.Ю.
професор кафедри . психокорекційної педагогіки та реабілітології
д.філософ. наук, професор НПУ імені М.П. Драгоманова
Омельчук О.В.
доцент кафедри медико-біологічних і валеологічних основ
здоров'язберігаючої освіти та фізичного виховання, к.пед.н., доцент НПУ імені М.П. Драгоманова
Путров О.Ю.
старший викладач кафедри Фізичної культури олімпійських та неолімпійських видів спорту.
Національний Університет «Запорізька політехніка»
Мотуз С.О.
старший викладач кафедри Фізичної культури олімпійських та неолімпійських видів спорту.
Національний Університет «Запорізька політехніка»

АНАЛІЗ ДУМОК СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЦЕСУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті висвітлена проблема ефективності процесу фізичного виховання з точки зору студентів, як важливих учасників цієї діяльності в умовах закладів вищої освіти. Отримано важливі відповіді від студентів, що відображають їхні думки, ставлення, позиції та побажання щодо поліпшення стану фізичного виховання у вищій школі. Виявлено суттєве незадоволення змістом занять з фізичного виховання. З'ясовано, що самостійні заняття з фізичного виховання не приносять задоволення студентам, а відтак, спостерігається низький відсоток частоти рухової активності на тиждень. Встановлено, з думок студентів, що спортивна форма організації процесу фізичного виховання буде більш ефективною, так як дозволить врахувати їхні інтереси. Констатовано, що одного заняття з фізичного виховання на тиждень не достатньо для фізичного вдосконалення студентів.

Ключові слова: фізичне виховання, студенти, фізичне вдосконалення.

Putrov S., Omelchuk O., Putrov O., Motuz S. Analysis of student youth opinions about the efficiency of the physical education process. The article highlights the problem of the effectiveness of the process of physical education from the point of view of students as important participants in this activity in terms of higher education. Important answers were received from students, reflecting their thoughts, attitudes, positions and wishes to improve the state of physical education in higher education. Significant dissatisfaction with the content of physical education classes was revealed. It has been found that independent physical education classes do not bring satisfaction to students, and therefore, there is a low percentage of frequent physical activity per week. It is established, from the opinion of students, that the sports form of organization of the process of physical education will be more effective, as it will take into account their interests. It is stated that one physical education class per week is not enough for physical improvement of students. The survey among students does not allow to fully solve all aspects of the problem, so it is planned to conduct further research at the level of governing bodies of higher education and specialists in physical culture and sports to systematically address the issue of improving physical education.

Key words: physical education, students, physical improvement.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Останнім часом набувають широкого розголосу негативні процеси, що відбуваються з фізичним вихованням у вітчизняних закладах вищої освіти (ЗВО). Продовжується скорочення годин на заняття з фізичного виховання. Порушується відповідно і методичне забезпечення занять. Посилюється диспропорція у наданні методичних рекомендацій студентам щодо їхньої фізичної підготовки. Не забезпечується доступність та якість засобів фізичного виховання. За останні роки зросла частка студентської молоді з низькою мотивацією до занять з фізичного виховання [3, 6, 8]. Незважаючи на значне розширення сучасних форм, методів, ефективних засобів у сфері фізичної культури, спорту та фітнес індустрії, забезпечити якісний процес з фізичного виховання для студентів в більшості ЗВО стає неможливо. Заходи, які приймаються на рівні керівництва ЗВО щодо доцільності або недоцільності викладання фізичного виховання для студентської молоді є малоефективними. Такий стан справ, підштовхує до необхідності глибокого опрацювання механізмів структурно-функціональних перетворень системи фізичного виховання в цілому, і забезпечення мотивуючими засобами цього процесу зокрема. Тому, однією з принципових умов такого перетворення є така організація управління цим процесом, яка б відповідала інтересам студентської молоді.

При цьому думки студентів щодо стану проблем, можливих шляхів їх рішення, щодо ефективності реалізації державних і вузівських програм з фізичного виховання відіграють важливу роль для розробки підходів та використання сучасних методів і засобів з підвищення якості процесу фізичної підготовки студентської молоді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодення вітчизняної науки і практики наповнене науковими та науково-методичними працями, щодо вирішення питань покращення стану фізичного виховання у закладах вищої освіти. Серед фахівців галузі фізичного виховання та спорту [4, 5, 6, 7, 9, 11, 12] існує думка, що наявна система фізичного виховання потребує корекції не лише за рахунок внесення змін на рівні держави, керівництва закладу вищої освіти, а й за рахунок врахування побажань студентської молоді. Наразі, такий стан справ поглиблюється також тим, що у вузах відбувається студентоцентроване навчання.

Інші науковці [2, 3, 5, 6, 8, 10], які досліджували проблему ставлення та мотивації студентів до фізичного виховання, стверджують, що покращити процес з фізичного вдосконалення можливо враховуючи думки і бажання студентської молоді щодо занять фізичними вправами та нормативних положень у галузі фізичної культури і спорту.

Аналіз сучасних досліджень свідчить, що врахування думок студентів, які безпосередньо задіяні в процесі свого фізичного становлення – це один з вагомих підходів на шляху покращення умов фізичного виховання й спорту в діяльності вищої школи.

Отже, на сьогоднішній день, актуальним завданням залишається моніторинг думок студентів, що має на меті визначення раціональних ідей, підходів щодо їхнього оздоровлення та вдосконалення процесу фізичного виховання в умовах вищої школи.

Формулювання мети дослідження. Метою нашого дослідження було проведення оцінювання думок та ставлення студентів щодо ефективності процесу фізичного виховання у ЗВО.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення літературних джерел, анкетування, методи математичної статистики.

Для вивчення думок студентів, які здобувають знання, уміння, навички та виховують фізичні якості на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти, була розроблена анкета «Про стан і шляхи поліпшення процесу фізичного виховання в системі освітньої діяльності вищої школи», що включала 10 питань. Анкетування було проведено в ЗВО м. Києва. В анкетуванні прийняли участь 327 студентів. Респонденти були розподілені на категорії за віком, статтю, місцем проживання (гуртожиток, квартира, будинок), рівнем фізичної підготовленості, наявністю спортивного звання чи розряду.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі розподілу відповідей різних категорій респондентів та загального розподілу відповідей на кожне запитання анкети всіх респондентів, було отримано відомості, що дозволили нам провести аналіз. Дані відповідей різних категорій студентів, наведені нижче, є статистично достовірними (з рівнем значущості $p \leq 0,05$). Так, на запитання: «Чи задоволені Ви змістовним наповненням занять з фізичного виховання?» – 23,6% всіх респондентів відповіли, що задоволені; 16,4% були цілком задоволені; 60% – незадоволені. Студентів, незадоволених змістом занять, більше було серед дівчат (32,5%), серед мешканців гуртожитків (36,7%), серед осіб у віці старше 19 років (37,7%) та серед осіб, які мали спортивне звання чи розряд (33,9%). Респонденти, які мали рівень фізичної підготовленості середній та вище, частіше висловлювали незадоволення змістовним наповненням занять (30,8%), ніж ті, які мали рівні – нижче середнього і низький (26,8%). Цілком задоволених змістом занять було найбільше

серед респондентів віком 17-18 років (36,5%) та серед осіб, які мали низький рівень фізичної підготовленості (41,5%). Серед причин незадоволення змістовим наповненням занять з фізичного виховання (30,4% студентів), було визначено такі: нецікаві методи та фізичні вправи – 86,7%; невідповідність фізичних вправ особистим бажанням студента – 6,7%; відсутність чіткого розуміння необхідності запропонованих вправ – 5,3%; складність виконання вправ – 1,3%.

Думки респондентів про те, хто має відповідати за належні зміст занять та процес фізичного виховання студентів, розділилися: 31,4% відповіли, що відповідальними повинні бути викладачі кафедр фізичного виховання; 30,5% респондентів вважають, що таку відповідальність, у першу чергу повинні нести керівники кафедр фізичного виховання. А керівним органам факультету таку відповідальність делегували 28,0% від загальної вибірки респондентів. Серед студентів, які відповіли таким чином, переважали дівчата (31,7%) та студенти із середнім рівнем фізичної підготовленості (35,1%). Пріоритет відповідальності відводять керівникам кафедр фізичного виховання переважно юнаки (39,6%), мешканці квартир (37,5%) та респонденти вікової групи від 18 до 20 років (36,4%). Менш всього осіб з такою точкою зору, було серед студентів, які мали спортивні звання чи розряди (19,3%). Водночас, 41,7% юнаків, 38,9% мешканців гуртожитків та 37,5% осіб з низьким рівнем фізичної підготовленості перевагу у вирішенні цього питання віддали викладачам кафедр. Як вважають 0,7% усіх респондентів, нести відповідальність за належні зміст занять та процес фізичного виховання студентів мають керівні органи університету.

Серед всього числа респондентів 22,6% студентів (більше всього серед осіб віком 17 років – 4,1%) не розуміють того, що саме розвиває заняття з фізичного виховання, яке відбувається один раз на тиждень. 49,8% респондентів знають про основну мету та завдання дисципліни з фізичного виховання, але вважають, що одного заняття на тиждень замало для досягнення мети. 27,6% респондентів вважають, що одного заняття на тиждень достатньо, а які завдання вирішує фізичне виховання – їм байдуже. Характерно, що частка респондентів, які дотримуються цієї установки, була практично однакова у всіх категоріях груп: від 25,0% серед мешканців гуртожитків, до 32,0% серед осіб із середнім рівнем фізичної підготовленості. Серед респондентів, які мають спортивне звання чи розряд, таку відповідь дали 27,1%. На запитання: «Чи займаєтеся Ви самостійно фізичною активністю серед тижня?» – ствердно відповіли, що самостійно займаються, але лише один раз на тиждень 30,8% від усіх респондентів. Таку відповідь дали 33,0% дівчат; 32,8% мешканців квартир; 33,0% осіб у віці від 17 до 18 років; 33,9% респондентів із нижче середнім та низьким рівнем фізичної підготовленості. Найбільше осіб, які самостійно займаються 1-2 рази на тиждень, було серед респондентів віком старше 19 років – 35,1%, а також серед людей, які не мають спортивних звань чи розрядів – 36,6%. Біля 5,3% респондентів регулярно самостійно займаються 2-3 рази на тиждень. Кількість осіб, які регулярно самостійно займаються більше трьох разів на тиждень, склало 10,9% від числа всіх респондентів. Респондентів, які самостійно не займаються фізичною активністю серед тижня, було 29,1%.

Як показало опитування, якісну допомогу в підготовці до самостійних занять з боку викладачів отримували 48,3% респондентів. З них 6,3% студентів відповіли, що допомога в підготовці до самостійних занять була не зовсім зрозумілою. 3,8% респондентів відповіли, що допомога в підготовці до самостійних занять не була їм корисна. Серед всієї кількості респондентів 51,7% студентів не отримали жодної допомоги в підготовці до самостійних занять з фізичного виховання.

При уточненні питання: «Що більше приносить задоволення – займатися самостійно, чи на заняттях з фізичного виховання?», думки респондентів розійшлися. Зокрема, 21,3% респондентам більш комфортно займатися самостійно. 10% учасників опитування схиляються до думки, що найбільше їм підходить поєднання самостійної роботи та спеціально організованих занять в навчальному закладі. Більша частина студентської молоді – 68,7% вважають, що на заняттях з фізичного виховання цікавіше працювати, ніж самостійно, однак форми організації та зміст занять мають бути набагато мотивованими для студентів.

Рівень усвідомленості наших респондентів щодо форм занять з фізичного виховання виявився досить високим. Так, більшість із них (86,2%) добре розуміють, що існує різниця між традиційною та спортизованою формою занять з фізичного виховання. На питання: «Яка форма занять з фізичного виховання була б ефективнішою?» 88,9% респондентів відповіли, що – це спортизована форма, де б враховувалися бажання студентів займатися вибраним видом спорту чи руховою активністю. 7,7% респондентів не бачать різниці між вказаними формами занять з фізичного виховання. Байдуже ставлення до цього питання висловили 6,1% респондентів.

Як вважають 37,7% респондентів, важлива роль у формуванні спортизованої форми організації фізичного виховання студентів, відводиться керівним органам університету. Проте, більшість з опитаних респондентів – 48,3%, розуміючи суть питання, вважають, що це питання має вирішуватися державними органами влади на законодавчому рівні. 14% – вбачають вирішення цього питання на рівні кафедр фізичного виховання закладів вищої освіти.

При уточненні умов щодо забезпечення спортизованої форми фізичного виховання, 85,8% респондентів вказують на належну матеріально-спортивну базу, наявність достатньо сучасного інвентаря й обладнання, належний рівень професійних кадрів та збільшення годин для занять. Це, як вважають вони, дасть можливість максимально врахувати інтереси студентів та суттєво підвищити їхню мотивацію до занять фізичним вихованням. Незначна кількість учасників опитування 14,2% вважають, що організація занять з фізичного виховання має відбуватися з урахуванням місцевих умов, можливостей, інтересів і запитів студентської молоді.

У виборі виду спорту або рухової активності, якими б студенти бажали займатися на заняттях з фізичного виховання, респонденти керуються власним бажанням, рекомендаціями, або примусовими діями з боку інших осіб. Так, з'ясувалося, що на вибір спорту або рухової активності 61,7% респондентів впливають лише власні внутрішні переконання, бажання та досвід. 33,5% респондентів у своєму виборі покладаються на рекомендацію викладачів фізичного виховання. На рекомендації близьких родичів чи друзів і сусідів, в основному, орієнтуються 4,8% респондентів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи проведене анкетування та узагальнюючи отримані нами результати щодо стану і шляхів поліпшення процесу фізичного виховання в системі освітньої діяльності вищої школи, можна стверджувати, що 60 % опитаних студентів не задоволені змістовим наповненням занять з фізичного виховання, а відтак, 86,7% з них окреслюють причину цьому – нецікаві методи та фізичні вправи. Встановлено, що лише біля 10% респондентів займаються самостійно руховою активністю 2-3 рази на тиждень. Проте, задоволення від самостійних занять менше ніж від організованих занять з фізичного виховання. Разом з цим, було з'ясовано, що традиційна форма організації занять з фізичного виховання не є ефективною та не мотивує студентів до фізичного вдосконалення. Як альтернативу – 88,9% респондентів назвали спортизовану форму занять, де б враховувалися бажання студентів займатися вибраним видом спорту чи руховою активністю.

Отримані дані думок студентів – це лише частина показників у вирішенні питання ефективності системи фізичного виховання у закладах вищої освіти. Проте, ставлення студентської молоді та побажання, які вони висловлюють носить першочерговий характер, що й потрібно враховувати поряд з іншими індикаторними показниками на рівні експертних думок фахівців як вищої школи так і державних органів влади.

Перспективи подальших досліджень. Проведене анкетування серед студентів не дозволяє повністю вирішити всі аспекти проблеми, тому передбачається провести подальші дослідження на рівні керівних органів закладів вищої освіти та спеціалістів галузі фізичної культури і спорту щодо системного вирішення питання поліпшення стану фізичного виховання вищої школи.

Література

1. Гринько В. М. (2015) Ставлення студентів до фізичного виховання і здорового способу життя та їх самооцінка рівня фізичної підготовленості. Слобожанський науково-спортивний вісник. № 1. С. 55–59. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snsv_2015_1_12.
2. Зінченко Н. (2016) Визначення ставлення студентів до занять з фізичного виховання у вищих навчальних закладах. Молода спортивна наука України : зб. Наук. Пр. З галузі фіз. Виховання і спорту Львів. Вип. 20, т. 1/2. С. 213 - 217.
3. Ключ, О., Кужель, М., Скворонський, О., & Гуска, М. (2020). Передумови формування ціннісного ставлення студентів до поліпшення фізичної підготовленості. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини, (16), 27–31. <https://doi.org/10.32626/2309-8082.2020-16.27-31>
4. Косівська, А.В. (2015). Формування здорового способу життя студентської молоді засобами фізичного виховання. XV Міжнародна науково-практична конференція «Фізична культура, спорт та здоров'я», 157-159.
5. Круцевич Т. Ю. (2016) Сучасні тенденції щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах / Т. Ю. Круцевич, Т. В. Пангелова // Спортивний вісник Придніпров'я. - №3 - С. 109 – 114
6. Іванова Л. І., Омельчук О. В. (2019) Індивідуально-проблемний метод у фізичному вихованні студентів. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). Випуск 3 К (110)19. С. 234-239.
7. Масенко Л.В. (2018) Головний чинник мотивації більшості студентів НПУ імені М.П. Драгоманова до занять фізичною культурою/ Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)/ Випуск 3 К (97) 2018. С. 333–337.
8. Масенко Л.В. (2019) Проблеми модернізації сучасної системи фізичного виховання. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). Випуск 3 К (110) 2019. С. 353–357.
9. Мирошніченко В.О. (2021) Мотиваційне ставлення студентів закладів вищої аграрної освіти до фізичного виховання. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. - Випуск 3К (131). – С. 275-279
10. Нестерова, Т.В., Павлюк, А.А. (2014). Структура мотивації до занять з фізичного виховання і спорту студентів вищих навчальних закладів. Міжнародна науково-практична конференція «Фізична культура і спорт у сучасному суспільстві: досвід, проблеми, рішення», С. 51-58.
11. Путров, С. Ю., & Сошенко, Л. П. (2006). Мотиви до занять фізичним вихованням студентів технічного університету. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту, (4), 151-153.
12. Сичов, С.О. (2010). Сучасні підходи прилучення студентської молоді до цінностей фізичної культури. Вісник НТУУ «КПІ»: Філософія. Психологія. Педагогіка, 2, 185-187.

References

1. Hrynkо V. M. (2015) Stavlennia studentiv do fizychnoho vykhovannia i zdorovoho sposobu zhyttia ta yikh samoocinka rivnia fizychnoi pidhotovlenosti. Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk. № 1. S. 55–59. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snsv_2015_1_12.
2. Zinchenko N. (2016) Vyznachennia stavlennia studentiv do zaniat z fizychnoho vykhovannia u vyshchikh navchalnykh. Moloda sportyvna nauka Ukrainy : zb. Nauk. Pr. Z haluzi fiz. Vykhovannia i sportu. Lviv. Vyp. 20, t. 1/2. S. 213 - 217.
3. Klius, O., Kuzhel, M., Skavronskiy, O., & Huska, M. (2020). Peredumovy formuvannia tsinnisnogo stavlennia studentiv do polipshennia fizychnoi pidhotovlenosti. Visnyk Kamianets-Podilskoho natsionalnogo universytetu imeni Ivana Ohienka. Fizychno vykhovannia, sport i zdorovia liudyny, (16), 27–31. <https://doi.org/10.32626/2309-8082.2020-16.27-31>
4. Kosivska, A.V. (2015). Formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia studentskoi molodi zasobamy fizychnoho vykhovannia. XV Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Fizychna kultura, sport ta zdorovia», 157-159.

5. Krutsevych T. Yu. (2016) Suchasni tendentsii shchodo orhanizatsii fizychnoho vykhovannia u vyshchyykh navchalnykh zakladakh. Sportyvnyi visnyk Prydniprovia. №3. S. 109 – 114.
6. Ivanova L., Omelchuk O. (2019) Individual-problematic method in the physical education of students. Scientific journal National Pedagogical Dragomanov University. Issue 3 K (110) 2019. 234-238.
7. Masenko L.V. (2018) Masenko L. Main factor of student's majority of National Pedagogical Dragomanov University motivation to the classes of physical culture. Scientific journal National Pedagogical Dragomanov University. Issue 3K (97)18. 333–337.
8. Masenko L. (2019) Problems of modernization of the modern system of physical education. Scientific journal National Pedagogical Dragomanov University. Issue 3K (110)19. 353–357.
9. Myroshnichenko V.O. (2021) Motyvatsiine stavlennia studentiv zakladiv vyshchoi ahrarnoi osvity do fizychnoho vykhovannia. Scientific journal National Pedagogical Dragomanov University. Issue 3 K (131). 275-279.
10. Nesterova, T.V., Pavliuk, A.A. (2014). Struktura motyvatsii do zaniat z fizychnoho vykhovannia i sportu studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv. Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Fizychna kultura i sport u suchasnomu suspilstvi: dosvid, problemy, rishennia», S. 51-58.
11. Putrov, S. Yu., & Soshenko, L. P. (2006). Motyvy do zaniat fizychnym vykhovanniam studentiv tekhnichnoho universytetu. Pedahohika, psykhohohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu, (4), 151-153.
12. Sychov, S.O. (2010). Suchasni pidkhody prylyuchennia studentskoi molodi do tsinnostei fizychnoi kultury. Visnyk NTUU «KPI»: Filosofiia. Psykhohohiia. Pedahohika, 2, 185-187.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.12(144).27

УДК: [37.037/617.7/796.01:612]-053.5

Рядова Л. О.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
старший викладач кафедри фізичного виховання та спорту

Скляренко В. П.

викладач кафедри фізичного виховання та спорту

Бондар Л. В.

старший викладач кафедри фізичного виховання та спорту

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ВЕСТИБУЛЯРНОЇ СЕНСОРНОЇ СИСТЕМИ В УЧНІВ СЕРЕДНІХ КЛАСІВ З ВАДАМИ ЗОРУ

Розкрито роль функціонального стану вестибулярної сенсорної системи в розвитку дітей з вадами зору. Розглядалися показники стійкості вестибулярного аналізатора у школярів середніх класів з вадами зору, що визначалися та оцінювалися за результатами відхилення у ходьбі до та після обертальних навантажень в кріслі Барані. В дослідженні взяли участь 117 слабозорих учнів 5–10-х класів, вік яких 10–16 років. Представлено порівняння результатів стійкості вестибулярного аналізатора до та після обертальних навантажень в кріслі Барані у хлопців і дівчат середнього шкільного віку з вадами зору в залежності від віку.

Установлено, що найкращі показники стійкості вестибулярного аналізатора до та після обертань в кріслі Барані спостерігаються в учнів 10-го класу.

Ключові слова: вади зору, вестибулярний аналізатор, відхилення в ходьбі, обертання в кріслі Барані, стійкість вестибулярного аналізатора, учні середніх класів, функціональний стан вестибулярної сенсорної системи.

Riadova L. O., Skliarenko V. P., Bondar L. V. Age features of the functional state of the vestibular sensory system in the pupils of the middle classes with the visual impairments. Disclosed the role of the functional state of the vestibular sensory system in the development of the children with the visual impairments. It was found that the vestibular analyzer is important in the management of the motor activity, development of the motor qualities, formation of the motor skills and abilities.

Considered the indicators of the functional state of the vestibular sensory system in the pupils of the middle grades with the visual impairments, which were determined and evaluated according to the results of the stability of the vestibular analyzer before and after rotational loads in the Barani chair. The study was conducted on the basis of the municipal institution «Kharkiv special boarding school I–III degrees № 12». It was attended by 117 visually impaired pupils of 5th–10th grades, aged 10–16 years. To achieve the goal of the study, the following methods were used: theoretical analysis and generalization of scientific and methodological literature, physiological methods for the determining the resistance of the vestibular analyzer to rotational loads, methods of the mathematical statistics. A comparison of the results of the stability of the vestibular analyzer before and after rotational loads in the Barani chair in boys and girls of the middle school age with the visual impairments depending on age is presented. It is determined that the resistance of the vestibular analyzer to rotational loads in the Barani chair in the visually impaired pupils of the middle grades improve with age; after rotational loads – in boys they improve, in girls they change in waves.

It is established that the best indicators of the stability of the vestibular analyzer before and after the rotational loads in the Barani chair observed in the pupils of the 10th grade, aged 15–16 years.

Key words: functional state of the vestibular sensory system, pupils of the middle classes, rotation in the Barani chair,